

Etik- Modet att
välja!

De kommande veckorna ska du lära om och göra:

- ▶ 4 etiska principer (konsekvens-avsikts, plikt och dygetik är.
- ▶ Vad etik och moral är och hur de framkommer i de uppenbarade religionerna.
- ▶ Att själv kunna ta ställning i moraliska dilemman genom att resonera med hjälp av egna funderingar och de etiska principerna.
- ▶ Att själv fundera på vad som menas med den goda människan och det goda livet.

Moral:

- ▶ Moral är sättet vi betar oss på.
- ▶ Bedöms utifrån de beslut vi fattar (i tex. vardagliga situationer.) är alla val vi gör moraliska?
- ▶ Moralen är resultatet av dessa beslut och bedöms ofta som antingen hög moral eller låg moral.
- ▶ Den moral vi har styrs av vart vi lever (samhället eller religion) och vad våra föräldrar och vänner tycker.

Exempel: I Saudiarabien är det låg moral att dricka alkohol offentligt. Sverige är det låg moral att inte ställa sig upp om en gammal människa kliver ombord på bussen.

Etik:

- ▶ Kan beskrivas som ***läran om moralen***. Våra tankar kring moralen.
- ▶ Det som styr vårt handlande, vår uppfattning om vad som är rätt eller fel
- ▶ Seder och traditioner.
- ▶ Man kan säga att heliga skrifter fungerar som en kompass för vilken etik man har. (tex 10 Guds budord)

De 4a etiska principerna.

- ▶ Konsekvensetik
- ▶ Sinnelags (avsikts) etik.
- ▶ Pliktetik
- ▶ Dygdetik (egenskaps-strävans etik)

Jag ska ge er ett exempel så att ni lättare förstår!

1: Konsekvensetik:

- ▣ Handlar om vad konsekvensen av en handling blir.
- ▣ (mitt exempel 1 dött barn bättre än 25).
- ▣ Avsikten spelar ingen roll, endast resultatet som räknas.
- ▣ Är därför motsatsen till sinnelags (avsikts) etik.
- ▣ En handling kan vara mer eller mindre rätt.
- ▣ I varje situation ska man välja den handling som ger störst lycka till störst antal. (lyckomaximering)
- ▣ Problem?
- ▣ Hur mäter man lycka? Är lycka samma sak för alla?

Kan lycka mätas?

- ▶ Är lycka samma sak för alla människor?
- ▶ Går det alltså att göra alla människor lyckliga?
- ▶ Vad anser ni? Diskutera med din bänkgranne!

2. Sinnelagsetik: (avsiktsetik)

- ▶ Utgår ifrån en persons sinneslag, hur personen känner när den gör något.
- ▶ Om personen vill väl eller inte är det som räknas
- ▶ Motsatsen till konsekvens etik, här är det avsikten som räknas inte resultatet.

Problem:

- ▶ Kan vi lita på människors avsikter?

diskutera

- ▶ En kompis vill låna pengar.
- ▶ Du lånar ut pengar för att du vill väl. (god avsikt?)
- ▶ Din kompis köper droger för pengarna.

Diskutera med din bänkgranne.

Hur skulle en konsekvensetiker bedöma din handling av att låna ut pengar?

Hur skulle en sinneslagsetiker bedöma din handling av att låna ut pengar?

Vad tycker ni själva? Rätt eller fel handling att låna ut pengar?

3: Pliktetik

- ▣ Människan har plikter/skyldigheter.
- ▣ Vad du ska göra!
- ▣ **Vad du inte får göra!**
- ▣ **Pliktkänslan-känsla av vad som är rätt och fel.**
- ▣ ” Handla endast efter den regel du vill se upphöjd till **allmän lag**” (Kant 1724-1804)

- ▣ Det allmänna kan vara lagar som bygger på religion, FN:s deklaration om mänskliga rättigheter eller naturliga lagar.

- ▣ Problem: Alla följer gemensamma regler, men är det säkert att det är rätt plikt vi följer? (Exempel Nazistläkaren som tog liv för att rädda rasen)

- ▣ Kan en plikt stå högre än en annan? Tex rädda liv eller ljuga?

Vilka plikter finns i vårt samhälle?

- ▶ Regler- (skolans regler, idrottsregler, regler i ditt hem?)
- ▶ Normer- hur vi ska vara för att passa in.
- ▶ Lagar- Tex att personalen på Willys inte får sälja PK till de under 15.
- ▶ Skolplikt- lagen om att alla ska gå i skolan.
- ▶ Tio budorden- religiösa regler i tex Koranen, bibeln.
- ▶ Problem/dilemma:
Vem bestämmer vilken plikt som väger tyngst?

Människosmuggling eller medmänsklighet?

- ▶ Låtsas att du har en vän i Syrien som har flytt undan kriget och förlorat hela sin familj i bombningar.
- ▶ Vännen ber dig om hjälp att komma in i Sverige.
- ▶ Du vet att vännen inte har rätt att komma hit på grund av nya flyktinglagar som är hårda.
- ▶ Du får välja mellan att antingen bryta mot svensk lag och smuggla in kompisen i landet...
- ▶ Eller att följa svensk lag och låta kompisen vara kvar.

Vilken plikt skulle du följa?

Att rädda liv eller följa lagen? Motivera för hur ni tänker.

4. Dygdetik (eftersträvansetik)

- ▶ Inte viktigt hur du handlar/väljer att göra i en svår situation.
- ▶ Fokuserar på egenskaper/dygder som du ska sträva efter.
- ▶ Handlar om hur en person är.
- ▶ Handlar om hur man vill att en person ska vara.

Exempel på bra egenskaper/dygder.

- ▶ medkänsla,
- ▶ modig,
- ▶ flitig,
- ▶ givmild,

Här är några exempel på
dåliga egenskaper. (laster)

- ▶ Snål
- ▶ Elak
- ▶ Lat
- ▶ egoistisk

Nu ska vi öva oss i att fatta svåra etiska beslut!

- ▶ I grupper om 3 elever (Oscar utser) ska ni nu diskutera bilderna som Oscar visar på tavlan.
- ▶ En av er agerar sekreterare och skriver ner vad ni kommit fram till i socrative. (Room- SEIDLER.)

Då ni tittar på bilderna ska ni diskutera.

1. Hur ska vi göra i denna situation?
2. Motivera för varför ni valde så? Vilka ska få överleva och varför? Vilka kommer tvingas dö och varför?
3. (svårare men försök). Om ni använder de etiska principerna, hur skulle de motivera för hur ni kan välja i situationen?